

A Vatikáni Magyar Levéltári Kirendeltség

Tóth Krisztina
Levéltári delegátus
Vatikáni Magyar Levéltári Kirendeltség

Levéltári delegátus - kérdések

- **1. Elsődleges, sokszor téves impressziók** – Mi jut eszébe először az embernek a levéltári delegátus kifejezést hallva?
- **2. Levéltári delegátusok a világban** – Hol és hány ilyen delegátus dolgozik, milyen feladatkörrel? Lehet-e egységes a működésük, vagy a helyi viszonyokhoz alkalmazkodni kell?
- **3. Vatikáni Magyar Levéltári Kirendeltség** – Mióta létezik? Mit csinál, mik a fő feladatai a delegátusnak? Mi nem a feladata? Milyen eredményeket ért eddig el?
- **4. Perspektívák** – Milyen perspektívát tud a jelenlevőknek megrajzolni?

1. Levéltári delegátus

– téves elsődleges impressziók

- **Egész nap egy** levéltárban ül, a forrásokat tanulmányozza és csak jegyzéket ír. Néha **véletlenszerűen** magyar anyagot digitalizáltat.
- Nem találom a levéltárban, akkor ezek szerint nem is dolgozik.
- Csak és **kizárólag** a magyar **levéltári** érdekeket képviseli.
- Azért van, hogy minden magyar kutató **helyett** végezzen kutatást.
- **Néha** feltűnik egy-egy rendezvényen, de csak **a hallgatóság soraiban**.
- A másik véglet: szakdiplomata, így történettudományi munkássága nincs, **nem is számít történésznek**.
- **A fentiektől jelentősen eltér a tényleges tevékenysége, mint látni fogjuk!!**

2. Levéltári delegátusok a világban

- 1. **Polgári levéltári delegátusok** – 4 fő: Bécs, Moszkva, Isztambul, Vatikán
- 2. Katonai delegátusok – 2 fő, Bécs

- **A) Bécsi Magyar Levéltári Kirendeltség**
- **1926 – Badeni szerződés** - A közös minisztériumok által felügyelt levéltárakat Bécsben őrzik, viszont közös szellemi tulajdon Magyarországgal a Magyarországot is érintő állagok. 1927-től bécsi levéltári delegátusok.
- Feladata: „Az Osztrák Állami Levéltár (Österreichisches Staatsarchiv, Wien) részeként működő Haus-, Hof- und Staatsarchiv, továbbá az egykori Finanz- und Hofkammerarchiv (ma Allgemeines Verwaltungsarchiv része) anyagában őrzött, az egykori közös kormányzati szervek működése során 1526 és 1918. október 31. között keletkezett irategyüttesek felett az 1926-ban kötött badeni levéltári egyezmény értelmében fennálló magyar jogok gyakorlása, ezen irategyüttesek feltárása, másoltatása, segédletekkel történő ellátása, továbbá az Osztrák Állami Levéltárban kutatásokat végző magyar, illetve magyarországi kutatóútra készülő külföldi kutatók tájékoztatása és segítése. A badeni szerződés értelmében a magyar levéltári érdekek általános védelme szintén a polgári levéltári delegátus feladata. A Kirendeltség működését az 1926-ban kötött badeni levéltári szerződés, illetve a nemzeti kulturális örökség miniszterének 1/1999 (KK. 7.) NKOM utasítása szabályozza.” (vö. https://mml.gov.hu/kapcsolatok/kulfoldi_leveltari_intezetek/ausztria.html), prioritás: levéltári segédletek (vö. LSZ 2017, 55.)
- **B) Moszkvai Magyar Levéltári Intézet**
- **2001-től**
- Feladata: „A levéltári delegátus feladata, hogy feltárja, jegyzékelje és másolásra kijelölje az Oroszországi Föderáció levéltáraiban őrzött magyar vonatkozású levéltári iratokat, gondoskodjon a feltárt és jegyzékelt iratok mikrofilmizálásáról, az elkészült másolatok ellenőrzéséről és a MOL-nak történő továbbításáról, információkkal segítse az orosz állami levéltárak anyaga iránt érdeklődő magyar kutatók munkáját.” (vö. <https://2010-2014.kormany.hu/hu/emberi-eroforrasok-miniszteriuma/kulturaert-felelos-allamtitkarsag/hirek/leveltar>) – prioritás: Hungarika-feltárás (LSZ 2017, 55.)
- **C) és D) Isztambuli, valamint Vatikáni Magyar Levéltári Kirendeltség**
- **2022-től**

3. Vatikáni Magyar Levéltári Kirendeltség

- Nem történeti intézet alá tagozódik be, hanem a Vatikáni Magyar Nagykövetség alá. (A tapasztalat azt mutatja, ez így kiváló párosítás!) Önálló pénzügyi kerettel bír. Tulajdonképpen 1 személyes mikrointézmény.
- Nincs mögötte a fogadóállammal „szerződéses” megállapodás.
- Feladatai:
- 1. **Hungarika-anyagok összegyűjtése, róluk jegyzék készítése, illetve digitalizáltatásuk** → MNL-ba kerülnek, ott kutathatók; nem véletlenszerű! Nem egy darab szentszéki levéltárban! Legalább 8 db van, ahol a kutatók kutathatnak.

A Vatikáni Magyar Nagykövetség. Forrás:
<http://magyarorszagszentszek.blogspot.com/p/a-fracnoi-villa.html>

Szentszéki és egyházi levéltárak Rómában

- **Szentszéki levéltárak és könyvtár**

- Archivio Apostolico Vaticano
- Archivio Storico della Segreteria di Stato
- Archivio della Penitenzieria Apostolica
- Archivio del Dicastero per la Dottrina della Fede
- Archivio Storico de Propaganda Fide
- Archivio Storico del Dicastero per le Chiese Orientali
- Archivio del Dicastero per la Cultura e l'Educazione
- Archivio della Fabbrica di San Pietro
- Biblioteca Apostolica Vaticana
- Szentszéki egyetemek levéltárai és könyvtárai

- **Római egyházmegyei levéltárak és könyvtárak**

- **Római szerzetesi levéltárak és könyvtárak**

- (Ezek mellett számos római világi levéltár és könyvtár létezik, viszont a levéltári delegátus elsődlegesen a szentszéki, ill. egyházi levéltárakkal tud **hivatalosan** kapcsolatot felvenni.)
- Bármelyikben előfordulhat éppen a delegátus – ha épp másikban kutat és segítségre van szüksége, jelezze **előre** írásban, vagy hívja fel!
- A delegátus sem lépheti át a fogadóállam és intézményeinek szabályait!!

3. Vatikáni Magyar Levéltári Kirendeltség

- **2. Segíti** a hozzá forduló magyar (és magyar történelmet) kutatók munkáját, 1-2 információt pontosít számukra, ha megvan a hivatkozás. Önálló kutatást helyettük nem végez.
- **3. Összeköttetést teremt** a szentszéki levéltárak, elsődleges forrásokat is őrző könyvtárak, egyetemek, történettudományi intézmények és a hazai levéltárak, elsődleges forrásokat is őrző könyvtárak, egyetemek, történettudományi intézmények között. Miben nyilvánul ez meg?
- **Közös projektek, konferenciák, kerekasztal beszélgetések, könyvek, könyvbemutatók, stb. Viszont ez sem szakmailag sem anyagilag nem lehet egyoldalú!**

A Vatikáni Magyar Nagykövetség. Forrás:
[http://magyarorszagszentszek.blogspot.com/p/a-
fraknoi-villa.html](http://magyarorszagszentszek.blogspot.com/p/a-
fraknoi-villa.html)

San Lorenzo

Archivi e biblioteche come ponti

Fonti per la cooperazione archivistica
tra la Santa Sede e l'Ungheria

San Girolamo

4 Ottobre 2022

A 2022. október 4-ei „Archivi e biblioteche come ponti” konferencia a Palazzo della Cancelleria épületében, fotók: Niklasz Orsolya

3. Vatikáni Magyar Levéltári Kirendeltség

2022. június 22. Tre papi konferencia, Johan Ickx (Pápai Államtitkárság történeti levéltára igazgatójának) előadása, saját fotó

- 4. **Rendezvényeken** vesz részt (nem csak fogadásokon, könyvbemutatókon, konferenciákon, stb.), ezeket aktívan szervezi is, konferenciákon előad, ha ezekről, ill. projektekről előbb értesül, akkor segít, hogy eljusson magyar történészilevéltáros körökbe.
- 5. A magyar kutatók **munkásságának láthatóvá tétele** Rómában.
- 6. A vatikáni levéltári delegátus néha kifejezetten **diplomáciai feladatokat** is végez – kis követség, sok feladat.

4. Perspektívák

- Hungarika-anyagok elérhetővé tétele a MNL-ban
- Segítség, ha éppen csak egy információ hiányzik, vagy el szeretne valaki indulni a kutatásban.
- **Közös projektek**, rendezvények (konferenciák, kerekasztal beszélgetések, könyvbemutatók) szentszéki partnerekkel, illetve a delegációval.
- A **szakmai párbeszéd** hídjainak építése. A delegátus, aki diplomata és történész is, ezt segíti.
- Kevés kutatócsoport, magyar levéltár, történeti intézmény ismert Rómában – ezért fontos a **magyar kutatók** (egyház-történeti, szentszéki levéltárakon is alapuló kutatás) **munkásságának láthatóvá tétele**.
- **Innentől kezdve a vatikáni levéltári kutatás és ez irányú eredményeinek bemutatása MINDEN szakmai tudással felvértezett kutató számára nyitva áll.** (A delegátus nem pártoskodik!)
- A magyar érdekeket a levéltári delegátus diplomataként is határozottan és erőteljesen fogja képviselni.

**Köszönöm szépen a megtisztelő
figyelmüket!**